

ד. כמה ענינים במעשר כספים

א. כתיב לגבי יעקב אבינו וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך [בראשית. כח. כב], ושם איירי בין בממון ובין בנכסים, מ"מ כיון דמעשר כספים אין זה חיוב ממש אלא הנהגה טובה ומה שנהגו נהגו, ומנהג העולם שאין מפרישים דמי מעשר אלא רק מכספים ולא ממתנות שהם חפצים או מטלטלים. (א).

ואם מקבל המתנה של החפצים מוכר את החפץ וקיבל עבור זה ממון, פטור גם ממון זה ממעשר כספים כיון שהיה פטור מן החפץ.

ב. המקבל מעות לצורך מסוים בלבד, כגון בן המקבל כסף מאביו ואמו כדי לקנות דירה וכיוצ"ב, אינו מחויב ליתן מכסף זה מעשר כספים לפי המנהג שלא ליתן מעשר כספים מחפצים, דהוי הבן כשלוחם לקנות מהם הדירה. ואמנם כל זה דוקא כשההורים נותנים את הכסף לדירה בלבד ואם ישאר עודף יצטרך הבן להחזיר להוריו, בזה אמרינן שלא קיבל הבן ממון אלא דירה, אבל אם ניתן לו ע"מ שאם ישאר עודף מהסכום אצל הבן הרי יוצא שהבן קיבל ממון ולא דירה, וצריך ליתן מכל הסכום מעשר כספים.

וה"ה אם ההורים נותנים סכום כסף לחלק מן הדירה כגון שלישי דירה הוי כנותנים לו דירה ולא ממון.

ואם ההורים מוסרים הכסף לבן כדי למוסרו למשכיר הדירה שדר שם בנם, ואין הבן קונה לעצמו את הממון אלא מוסרו מיד למשכיר, פטור מליתן מזה כסף מעשר.

ג. הפותח חשבון חסכון, שירד כל חודש מכספי מעשר כדי לחתן בעתיד את הילדים שלו, אין לעשות כן אם קיימי עניים בעיר וצריך ליתן לעניים את ה"כסף מעשר".

ואמנם מותר להפקיד חלק מכספי המעשר לגמ"ח שנותן הלוואות לאנשים בתנאי שיקבל בחזרה את הפקדון בזמן שיחתן את הילדים, אף במקום דקיימי עניים, וכשיצטרך לחתן את ילדים יקח הכסף מהגמ"ח לצורך הנישואין. (ג).

ד. אדם שמתפרנס מעבודה מסויימת, ולצורך עבודתו צריך ליקח מטפלת עבור ילדיו, שלולי זה לא היה יכול לעבוד ולהתפרנס, יכול לנכות מהרווחים שלו את סכום ההוצאות עבור המטפלת דחשיב הוצאות.

ה. הקונה כרטיס הגרלה מכספי מעשר, וזכה בו, הזכייה שייכת לצדקה. [ואין זו דרך הישרה לעשות תנאי שאם יזכה יהיו המעות חולין ואם לא יזכה יהיו המעות מעשר, דאף דמהני תנאי, מ"מ הרי המעות שייכים לצדקה ואין לעשות עיסקאות בכספים שאינם שייכים לו דאין זו דרך הישרה].